

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:1538

av **Lars Beckman (M)**

Grundlagsskydd för den kommunala revisionen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga grundlagsskydd för den kommunala revisionen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I kommunallagen (KL) regleras den kommunala revisionen. Det är ett lokalt förankrat demokratiskt kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i kommuner och landsting samt att pröva ansvarstagandet. Den kommunala revisionen är i hög grad oberoende och granskar fullmäktiges uppdrag och är därmed indirekt också för medborgarna. Med sin granskning och prövning bidrar revisorerna till en effektiv verksamhet samt till att värna demokrati, mänskliga rättigheter och rättssäkerhet.

Den svenska modellen, där förtroendevalda granskas av förtroendevalda, är unik men har en hög trovärdighet mot bakgrund av många års erfarenheter och vidtagna skärpningar i lagstiftningen, för att stärka oberoendet. Viktigt är att den kommunala revisionen, till skillnad från den statliga, utmynnar i en tydlig ansvarsprövning i fullmäktige, där till och med entledigande av förtroendevalda kan bli följden. Den kommunala revisionen och dess oberoende är, till skillnad från den statliga, icke införd i någon grundlagsbestämmelse.

Inom det statliga området är Riksrevisionen en del av riksdagens kontrollmakt. På samma sätt som inom kommunerna är uppgiften att medverka till en god resursanvändning och en effektiv förvaltning i staten. En viktig uppgift är även här att skapa en demokratisk insyn. De statliga revisorernas ställning reglerades i grundlagen (regeringsformen) redan för 200 år sedan och denna reglering består ännu i nu gällande grundlagar.

Den kommunala revisionen har på senare tid varit föremål för ifrågasättanden och kritik. I huvudsak har frågan gällt lämpligheten av att ansvaret för den kommunala revisionen ligger på förtroendevalda revisorer och icke yrkesrevisorer. Som en följd av

dessa synpunkter har flera statliga utredningar granskat den kommunala revisionens ställning och oberoende. Dessa utredningar har temporärt försvagat och stört revisionens vardagliga arbete, på grund av den ovisshet som kommit att råda om framtidens huvudmannaskap och andra frågor. År 1997 tillsattes en parlamentarisk utredning, som kom med betänkandet Den kommunala revisionen – ett demokratiskt kontrollinstrument (SOU 1998:71). Regeringen lade med anledning av denna utredning fram propositionen En stärkt kommunal revision (prop. 1998/99:66) vars förslag antogs av en enig riksdag. År 2003 var det – på grund av nya kritiska synpunkter om den kommunala revisionen – åter dags för en ny utredning. Den särskilt tillsatte utredaren avlämnade år 2004 betänkandet Att granska och pröva ansvar i kommuner och landsting (SOU 2004:107). Den proposition som blev en följd av denna utredning fick namnet Stärkt revision och ansvarsprövning i kommuner och landsting (prop. 2005/06:55). Liksom efter den tidigare utredningen antogs de nya och skärpta reglerna enhälligt av riksdagen. Den ändring och omstöpning av huvudmannaskapet för den kommunala revisionen som antytts i dessa utredningar vann icke gehör i något av riksdagens partier.

Den senaste utredningen om kommunal revision och som vållade oro och extraarbete inom revisorsgrupper runt om i landet kom att avse frågan om revisorernas oberoende. Borde man inte egentligen avskaffa de förtroendevalda revisorerna och ersätta dem med antingen statliga revisorer eller kanske enbart privata yrkesrevisorer? Statskontoret fick regeringens uppdrag att granska en eventuell förändring av huvudmannaskapet. I rapporten En mer oberoende revision – analys av tänkbara åtgärder (Statskontoret 2008:4) kom man fram till följande slutsats, som redovisas i departementspromemorian Ds 2009:11 Oberoendet i den kommunala revisionen: Motivet till att inte ändra huvudmannaskapet är att bevara den starka kopplingen mellan revisionen och fullmäktige, den enda folkvalda församlingen i kommunerna och landstingen. Genom att revisionen även fortsatt är ett kommunalt ansvar säkerställs en stark politisk och medborgerlig förankring som säkrar revisionens ställning.

I regeringens proposition Oberoendet i den kommunala revisionen (prop. 2009/10:46) ställde sig åter en enig riksdag bakom nuvarande system för kommunal revision. Det lämnas heller inte något förslag om att ändra huvudmannaskapet genom exempelvis statligt eller privat huvudmannaskap.

Mot bakgrund av alla här redovisade utredningar, tidsödande remissomgångar, konferenser med mera, vilket under flera år kom att oro och störa det vardagliga revisionsarbetet, uppkom önskemålet om att – 200 år efter staten – få den stabilitet och långsiktighet i revisionsarbetet som ett grundlagsskydd skulle innebära. I detta önskemål enades revisorer av alla politiska åsikter från kommuner och landsting runt hela Sverige. Sålunda framförde samarbetsorganet Starev (kommuner och landsting med egna revisionskontor) i ett remissvar ang. grundlagsutredningens betänkande den 27 april 2009 till Justitiedepartementet ett önskemål om en grundlagsreglering av den kommunala revisionen. Bakom detta önskemål finns alltså revisorerna i bland annat Stockholm stad, Göteborg, Malmö, Norrköping, Stockholms läns landsting, med flera.

Med hänsyn till vikten och betydelsen av att vi i vårt land slår vakt om den granskande delen av vårt kommunaldemokratiska system som i flera utredningar och genom flera riksdagsbeslut befunnits vara till gagn för verksamheten i kommuner och landsting, bör den kommunala revisionen nu få en status som gör att tillfälliga opinioner inte på nytt rubbar tilltron till systemets ändamålsenlighet. På samma sätt som för länge sedan skett inom det statliga området. Vi har sett i bland annat Gävle hur den kommunala revisionen har ifrågasatts av ledande kommunala politiker när man har

granskat och utfört sitt uppdrag. Den grundlagsregel som borde tillskapas skulle kunna ha följande lydelse: Revisionen i kommunerna utförs av förtroendevalda revisorer, som utses av fullmäktige.

Mot bakgrund av detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna som sin mening vad som i motionen anförs om behovet och önskvärdheten av ett övervägande av grundlagsreglering av den kommunala revisionen.

Lars Beckman (M)